

Stortingets Næringskomité
Stortinget, 0026 Oslo

Oslo, 17. oktober

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2016-2017: Statsbudsjettet.

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.850 medlemsbedrifter med cirka 47.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen sendt 6. oktober 2016, og vedlegger her vårt skriftlige innspill. For en digital versjon av dette høringsbrevet: <https://www.abelia.no/SB2017Naring>

Hovedoppgave: Flere arbeidsplasser i næringslivet

Norge har den største offentlig sektoren i OECD-området. Hver tredje sysselsatte jobber i offentlig sektor, og NRK viser til at 76,1 prosent av jobbene som er skapt i denne stortingsperioden er i offentlig sektor¹. I tillegg har Norge i flere år hatt kraftig utgiftsøkning på statsbudsjettene.

Dette er ikke bærekraftig over tid og Abelia har derfor valgt å gi innspill på hvordan veksten i offentlig sektor kan reduseres, og hvordan vi kan omstille oss gjennom digitalisering og et bedre samspill mellom offentlig og privat sektor.

I tillegg må det legges til rette for utvikling av nye virksomheter og næringer med eksportpotensial. Abelia mener regjeringens satsing på kunnskap og vekstfremmende skatteendringer er en god begynnelse.

Stortinget må effektivisere offentlig sektor

Det mest sentrale tallet i Nasjonalbudsjettet er 1 500 milliarder kroner. Det er tallet for de samlede driftsutgifter. Det utgjør cirka 60 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP). Det er markert høyere enn i andre land. Det *avgjørende* spørsmålet for komiteen er hvordan vi kan få en slankere og mer effektiv offentlig sektor, samtidig som vi må satse på et vekstkraftig næringsliv.

Hvordan stater utøver sine ulike roller, og anskaffer produkter og tjenester, har stor betydning for verdiskaping. Når markedet utvikler løsninger, tjenester og produkter for det offentlige har aktørene et marked i andre potensielle kunder, ikke minst internasjonalt. Når staten utvikler løsningene selv, er det ikke for å selge til andre, og det vil derfor ikke gi eksportinntekter. Derfor bidrar en IKT-utvikler og en forsker i det næringslivet på en annen måte enn om de gjør samme jobb i det offentlige. I den omstillingen vi er inne i må staten være medspiller, og ikke motspiller, til markedet.

¹ NRKs utregning på bakgrunn av tall fra SSBs nasjonalregnskap. Lest 4. oktober. <https://www.nrk.no/norge/her-er-jobb-tallene-som-ryster-erna-1.13124102>

Abelia er fornøyd med at Nærings og fiskeridepartementet har etablert en arbeidsgruppe² som skal se på tiltak for konkurransen på like vilkår mellom offentlig og privat sektor. Arbeidsgruppen skal først levere sin rapport i januar 2018, men Abelia mener det er flere tiltak vi kan se på allerede nå. For eksempel bør Stortinget be regjeringen instruere alle underliggende statlige virksomheter til å gjennomgå sine oppgaver og vurdere potensialet for å fristille virksomhet helt eller delvis.

Vi anbefaler etatene å bruke sin egen veileder "Fra stat til marked – Veileder om utskilling av virksomhet fra staten"³ som prosessverktøy. IKT-utvikling, forskning og rådgivningsvirksomhet er områder som staten særlig bør vurdere å overlate til markedet. For å få en mer hensiktsmessig samhandling mellom privat og offentlig sysselsetting bør man gjøre en tydeligere prioritering av oppgaver, redusere omfanget av prosesser og øke bruken av IKT.

I budsjettet for 2016 innførte regjeringen for første gang en avbyråkratiseringsreform. Nasjonalbudsjettet stadfester at gevinstrealisering for 2016 er på 1,7 milliarder kroner. Abelia mener reformen er et godt og riktig grep for effektivisering. For 2017 legger regjeringen opp til en videreføring med 0,5 prosent. For å gi reelle insentiver til langsiktig omstilling, mener Abelia dette bør heves til 1,5 prosent.

For å sikre bærekraftige budsjetter ber Abelia Stortinget prioritere:

- At alle departement gis i oppdrag å utrede om fristilling/utskilling av hele eller deler av deres underliggende etater kan gi bedre tjenester og øke samfunnets samlede produktivitet.
- En økning i avbyråkratiseringskuttet fra 0,7 prosent til 1,5 prosent. Utgiftsområder som fremmer næringsutvikling og FoU direkte må skjermes.

Stortinget må fremme vekstfremmende tiltak.

Stortinget må opprettholde nivået på Norges deltakelse i ESA.

Norsk romindustri omsetter for mer enn 7 milliarder kroner årlig og viser at den langsiktige og målrettede satsingen på høyteknologisk spisskompetanse har vært en god investering for Norge. Sentralt i den norske satsingen på romvirksomhet er medlemskapet i European Space Agency (ESA), og spesielt satsingen på de frivillige programmene. Disse programmene er næringsrettete og viser så langt en samfunnsøkonomisk avkastning på 40 prosent, ref. Menons rapport til Nærings- og fiskeridepartementet. Regjeringen må derfor forplikte seg til å opprettholde Norges deltakelse i ESA på dagens NNI-nivå og ikke redusere den med 70 prosent fra og med 2018, som foreslått.

Dette vil ikke ha noen budsjettmessige konsekvenser for 2017-budsjettet, men det er avgjørende at regjeringen snur før ESA-ministermøtet 1-2. desember, ellers vil vi se en massiv nedbygging av norsk romindustri frem mot 2020. Det er en bred enighet på

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-bedre-konkurransen/id2503853/>

³ https://www.difi.no/sites/difino/files/fra-stat-til-marked-veileder-om-utskilling-av-virksomhet-fra-staten_1.pdf

Stortinget om at Norge skal satse på romvirksomhet for å sikre viktige nasjonale behov og for å skape arbeidsplasser i en framtidsrettet næring. I behandlingen av statsbudsjettet i 2016 vedtok et enstemmig Storting å be regjeringen starte arbeidet med en bredt forankret nasjonal romstrategi. Midt i dette arbeidet signaliserer regjeringen at de ønsker å nedskalere norsk romvirksomhet.

Tiltak for å få flere vekstbedrifter

For å sikre den norske velferden i fremtiden må Norge investere i riktige tiltak som bidrar til å utvikle vekstbedrifter. Klarer vi å omstille offentlig sektor, samt satse på nye bedrifter, vil kostnadsbesparelsene og flere økte inntekter medføre at vi har et bedre økonomisk handlingsrom for fremtidige generasjoner.

I budsjettet prioriterer regjeringen **50 millioner kroner til etablering av en ny katapultsatsing** for testinfrastruktur. Forskningsinstitutter, klynger og innovasjonsselskaper vil være naturlige partnere. Abelia er positive til satsningen, men mener dette bør sees på som en forsiktig start for behovet for testing og raskere kommersialisering av nye ideer i bredden næringslivet. Bedre vilkår for testing kan hjelpe frem nye industrielle suksesser, og gi norsk økonomi flere bein å stå på.

Abelia er skuffet over at regjeringen ikke prioriterer **et nytt skatteinsentiv for langsiktige investeringer** i oppstartsselskaper, slik det skisseres i et anmodningsvedtak i Stortingets budsjettforlik for statsbudsjett 2016.⁴ Et riktig skatteinsentiv kan redusere formuesskattens negative effekter på kapitaltilgang, samt bidra til å øke investeringsviljen og veksttakten i nyetablerte bedrifter. Dette vil være et godt virkemiddel for omstilling.

Sammen med Venturekapitalforeningen (NVCA) har Abelia utredet en ordning som unngår de problemene som skisseres i svaret på anmodningsvedtaket, da det er en enkel skattefradragordning på linje med SkatteFUNN eller BSU. Investorer vil få et skattefradrag på 25 prosent på investeringer opptil én million kroner, og vi anslår en provenyeffekt på 125 millioner kroner, som er betinget av at private investorer investerer 375 millioner kroner. At skattefradraget ikke utløses med mindre tre av fire kroner kommer fra private, er en innebygd mekanisme som vil gi en kraftig økning i investeringene i fremtidens arbeidsplasser.

Investinor – et bedre mandat, men for lite kapital

I forslag til statsbudsjett for 2017 endrer regjeringen Investinors investeringsmandat slik at de skal kunne matche kapital fra private fond og engleinvestorer i tidlig fase, fra pre-såkn til venture. Samtidig fjernes avkastningskravet. Dette åpner for at selskapet kan ta mer risiko, utløse flere investeringer og bidra til at det bygges opp flere private kompetansmiljøer på tidligfaseinvesteringer i hele landet. Dette er i seg selv positive endringer.

Problemet er at regjeringen samtidig trekker ut 1,25 milliarder kroner av kapitalen, slik at Investinor kun vil ha 100 millioner kroner til utøvelse av det nye mandatet i 2017. Det gjør selskapet tilnærmet irrelevant som partner for både fond og investorer i venturefasen, hvor enkeltinvesteringer i 100-millionersklassen ikke er uvanlige. Investinor har i gjennomsnitt investert 300 millioner kroner per år i norsk venture frem til nå, matchet av minimum det

⁴http://www.statsbudsjettet.no/Upload/Statsbudsjett_2016/dokumenter/pdf/budsjettavtale-2016.pdf

samme fra private. 100 millioner per år er derfor et altfor lavt nivå, og konsekvensen blir at vi får et tørt venturemarked for kapitalkrevende norske innovasjoner nettopp i vekstfasen, hvor arbeidsplassene skapes.

Abelia foreslår at tilbakeføringen av 1 250 millioner kroner, jf kap 3950, post 95, reverseres. Subsidiært foreslår Abelia at Investinor oppkapitaliseres til minimum 600 millioner kroner til utøvelse av det nye investeringsmandatet fra og med 1. januar 2017. Det vil koste 175 millioner "over streken" i statsbudsjettet til tapsavsetningsmidler.

Abelia mener det er positivt at regjeringen fortsetter sin satsing på Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), FORNY2020 og SkatteFUNN. Vi er imidlertid skuffet over at regjeringen nedskalere **pre-såkornordningen** med 50 millioner kroner. Ordningen har vært vellykket for å få flere bedrifter ut av "dødens dal", og har utløst mer privat kapital enn forventet.⁵

Investering i ny viten – forskningsinnsatsen må ytterligere opp.

Regjeringen fortsetter satsningen på forskning, med 3,1 prosent (eksklusive SkatteFUNN) av BNP, hvor den offentlige andelen utgjør 1,05 prosent. Det er også funnet plass til 25 nye PhD-stillinger øremerket forskningsinstituttene, 75 millioner i økning på Stim-EU, og 100 millioner til forskningsinfrastruktur. Abelia støtter alle de overordnede satsningene.

Abelia har også vært opptatt av hvordan regjeringen oppfyller satsingen på forskning i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning for å løse de store samfunnsutfordringene. Her gjøres det noen mindre investeringer i forskning, særlig innen hav (10 millioner kroner) og petroleum (100 millioner kroner), som en del av en tiltakspakke for Sør- og Vestlandet. De foreslåtte økningene i BIA og FORNY er positive og må ikke avgrenses til ett år. Forskning er langsiktig og må ha forutsigbarhet.

Det bekymrer Abelia at flere departementer og fagområder ikke prioriterer forskning ytterligere. Skal vi løse de store samfunnsutfordringene krever dette ny innsikt, og da er det bekymringsverdig at store departement som Samferdselsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet ikke investerer i forskning.⁶

Vi er dessuten opptatt av at forskningsmidler til petroleum må omhandle hvordan teknologi og kompetanse kan overføres til andre og mer bærekraftige næringer, og ber Stortinget påpeke dette i sin behandling.

Hvis næringslivets andel av forskningsinnsatsen skal øke til to prosent av BNP innen 2030, er det behov for en ytterligere økning i offentlig finansiert forskning i en overgangsperiode fra 2017 til 2030. Denne økningen må styrke virkemidler som utløser forskning i og for næringslivet.

Satsning på nye næringsområder - kreative næring.

Tall fra SSB viser at den globale motebransjen som helhet omsatte for nærmere 60 mrd. i Norge i 2014. Av dette er nærmere 12 mrd. norske produsenter og merkevarer. Eksportandelen er fortsatt lav, så det ligger et stort potensial i å øke denne. Norge, har et unikt utgangspunkt for å ta posisjon i det grønne skiftet.

⁵ <http://www.innovasjon Norge.no/nyheter/gode-resultater-for-ny-grunderordning/#.VOV-hpGLQ2y>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kd-20162017/id2514039/?q=indikator&ch=3>

Norsk moteindustri er i en ekstremt spennende fase og potensialet er betydelig. Vi ser nå konturene av en svært slagkraftig kreativ næring – med større, flere og mer lønnsomme bedrifter med flere arbeidsplasser. Med den utviklingen som skjer nå er det særdeles viktig med politiske satsning for å styrke handlingsrommet. Dette gjelder spesielt til klyngeutvikling, eksportsatsinger, utdanning og kompetanseheving. Abelia er derfor fornøyd med regjeringens satsning på 30 millioner i budsjettet til kreativ næring.

Investering i Altinn – en motor i arbeidet med digitalisering og effektivisering.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 og i fagproposisjonen fra NFD står det mye positivt om Altinns viktige rolle i digitaliseringen av offentlig sektor. Abelia er også positive til bevilgningene til Brønnøysundregisterets BRsys, dette er en forutsetning for en vellykket videre satsning på tilhørende felleskomponenter.

I budsjettet fremkommer det at «Altinn er en motor i arbeidet med digitalisering og effektivisering» og at «Implementering av Altinn-strategien er en hovedprioritering for Altinn i 2017». Budsjettforslaget inneholder imidlertid ikke den satsingen på Altinn som kunne muliggjort regjeringens målsettinger i Digital agenda og i Altinn-strategien. Den manglende satsingen er kritisk for Altinn som tjenesteutviklingsplattform. Det vil svekke arbeidet med digitalisering og effektivisering av offentlig sektor og i stor grad ramme innbyggere og næringsliv. Næringslivet er avhengig av gode felleskomponenter for å kunne gjennomføre de automatiserings- og digitaliseringsprosessene de står ovenfor.

Teknologikompetanse muliggjør innovasjon og omstilling.

For å leve av kunnskap må vi ha en høyt utdannet befolkning med relevant fagkompetanse. IKT-fag er spesielt viktig fordi teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vår evne til å utnytte IKT avgjør om vi får til omstilling, nye tjenester og utvikling av nye fremtidsrettede næringer.

IKT-bransjen (Abelia, NITO, Tekna og IKT-Norge) har samlet seg om felles krav til statsbudsjettet for 2017. Sammen fremmer vi tre krav som må på plass for å styrke nasjonens IKT-kompetanse for fremtiden:

For å investere i riktige vekstfremmende tiltakene ber Abelia Stortinget prioritere:

- Sikre at regjeringen, på ESAs ministerrådsmøte 1-2. desember i år opprettholder norsk deltagelse i ESAs frivillige program på dagens NNI-nivå.
- Behandle norsk deltagelse i de europeiske romprogrammene som egen sak.
- Styrke pre-såknordningen med 50 millioner kroner og kommersialiseringsprogrammet FORNY2020 med 40 millioner kroner.
- Innføre en ordning for skattefradrag for investorer i kunnskapsintensive vekstbedrifter. Anslått provenyeffekt er 125 millioner kroner.
- Investinor må oppkapitaliseres til 600 millioner for utøvelse av det nye forbedrede investeringsmandatet til en kostnad over budsjettet på 175 millioner kroner i tapsavsetningsmidler.
- Opprettholde satsningen på 30 millioner til de kreative næringene.

- Realisere Langtidsplan for forskning og høyere utdanning ved å øke offentlig finansiert forskning med 1,1 milliarder kroner til 1,2 prosent av BNP. Dette vil stimulere til økt forskningsaktivitet også i næringslivet.
- Følge opp Altinn-strategien ved å øke rammebevilgningene og modernisere plattformen i tråd med det leverte satsingsforslaget.
- Opprettholde satsningen på Brønnøysundregistrenes nye registersystem, BRsys gjennom post 1.

Sammen med TEKNA, NITO og IKT-Norge ber Abelia Stortinget prioritere et løft på IKT i utdanning på:

- Å gjøre koding/programmering obligatorisk i skolen, og innføre dette fortløpende fra første klasse.
- Å bevilge flere studieplasser innen IKT (1000), og løfte finansieringskategoriene for teknologi og IKT-fagene, samt gi incentiver for å øke antallet IKT-søkere og fullføring av deres grad.
- Å lage en kartlegging av arbeidskraftbehov og strategi for å heve kompetansen blant arbeidstakerne og i utdanningssystemet til det nivået som trengs i det digitale samfunnet.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Håkon Haugli
Administrerende direktør

Hilde Widerøe Wibe
Næringspolitisk direktør